

Domstoladministrasjonen
Postboks 5678 Torgarden
7485 Trondheim

Sendes kun elektronisk: (postmottak@domstol.no)

Oslo, 12. mai 2020

Høringsuttalelse om endringer i «Retningslinjer for godkjenning av dommeres sidegjøremål.

Dommerforeningen viser til høringsbrev fra Domstoladministrasjonen av 6. mars d.å., vedlagt et internt notat og utkast til nye retningslinjer for godkjenning av dommeres sidegjøremål. Etter at vi mottok henvendelsen ba vi om innspill fra medlemmene.

Dommerforeningen minner innledningsvis om at retningslinjene sist ble vurdert av styret så sent som i 2018. Bakgrunnen for den siste endringen var at Domstoladministrasjonen i 2017 - uten forutgående høring blant dommerne - hadde innskjerpet retningslinjene for godkjenning av verv i kontrollkommisjoner, tvisteløsningsnemnder eller lignende. Bl.a. på grunn av Dommerforeningens brev til Domstoladministrasjonen av 8. mars 2018 ble spørsmålet igjen forelagt DAs styre. Styret besluttet deretter å tilbake stille retningslinjene til den tekst som nå gjelder.

Dommerforeningen er overrasket over at Domstoladministrasjonen nå ønsker å fremme nytt forslag om det som reelt sett er et forsøk på å begrense adgangen for dommere til å ha sidegjøremål. Bakgrunnen er en henvendelse fra sorenskriveren i Oslo tingrett.

Sorenskriver Svendsens henvendelse nå er i realiteten en gjentakelse av det som ble spilt inn før DA-styrets vedtak i 2018 fra sorenskriver Engebretsen, og som styret den gang ikke fant å legge avgjørende vekt på.

Etter Dommerforeningens syn ivaretar dommerne viktige samfunnsoppgaver ved å ta på seg oppgaver i forskjellige kontroll- og tvisteløsningsoppgaver. Enkelte forstyrrelser i noen domstolers «produksjon» er derfor et for snevert perspektiv. Særlig deltakelse i nemndene bidrar til å øke kvaliteten på arbeidet der. Det norske nemndsystemet er i realiteten dømmende virksomhet i en førstelinje. Nemndene avlaster derved domstolene for tvister som ellers ville måtte funnet sin løsning der. Det er viktig at dette arbeidet holder høy dommerfaglig kvalitet og har tillit i befolkningen. Dette sikres ved at dommere deltar. De fleste nemnder har egne sekretariat, som ligger i de største byene. Her er domstolene store. Habilitetsproblemer oppstår derfor i liten grad, og kan uansett løses enkelt uten at saksavviklingen forstyrres vesentlig. Heller ikke dommeres deltakelse i kontrollkommisjoner har i praksis voldt vesentlige problemer. Om forslagene i NOU 2019:14 gjennomføres ved at det etableres tvangsbegrensningsnemnder, vil dessuten nemndene få så omfattende oppgaver at det ikke vil være forenlig med dommerarbeidet.

Dommerforeningen nevner også at oppnevningssystemet også vil kunne lede til betydelige forskjeller i retten til å påta seg verv i nemnder. Oppnevning til verv som skjer av Kongen i statsråd faller utenfor kravet til godkjenning av sideverv. Det er ofte tilfeldig om nemndsmedlemmer oppnevnes av Kongen. Det er etter vår mening grunn til å vise en betydelig fleksibilitet også av denne grunn.

Slik Dommerforeningen ser det, er det ikke noen mening i at dommerne skal måtte bruke ferie for å utføre viktige samfunnsoppgaver, slik utkastets pkt. 2.1 legger opp til.

I tillegg til at det utføres viktige samfunnsoppgaver i nemndene, tilfører arbeidet også viktig kunnskap og erfaring til de dommerne som deltar. Etter vårt syn er det viktig og nødvendig at dommerne kan bidra med sin kompetanse utenfor domstolene, så lenge det er forenlig med arbeidet som dommer. En vesentlig del av arbeidet utføres på fritiden, uten at det forstyrrer arbeidet i domstolene. Dommerforeningen er

likevel enig i at det har betydning at arbeidet med sidegjøremålene ikke blir så arbeidskrevende at det virker belastende for domstolene. Det er etter Dommerforeningens syn ikke påvist at driftsmessige forstyrrelser ved dommernes arbeid i nemnder nå overstiger nytten av dommerdeltakelse.

Domstolene har behov for god rekruttering. Det er gjennomgående liten søkermasse til dommerembeter utenfor hovedstaden. Det grunn til å tro at reduserte muligheter for arbeid utenfor domstolene vil gjøre dommerembetene mindre attraktive på sikt. Gjennom arbeid utenfor domstolene gir dommerne mulighet til kompetanseoppbygging som vil ha nytte for arbeidet i domstolene.

Forslag til momenter inntatt i retningslinjene, pkt. 1.3 - som gjelder alle typer sidegjøremål - fanger dels opp de kriterier det legges vekt på ved vurderingen nå, så som at dommeren er ajour med sitt dommerarbeid og at dommeren yter på lik linje med andre dommere i domstolen. Domstoloven § 121c første ledd nr 2 fastslår at det må søkes godkjenning om arbeidet i dommerstillingen hemmes eller sinkes. Retningslinjenes punkt 1.3, slik den nå lyder fanger etter vår mening opp dette på tilstrekkelig vis. Det er ikke dokumentert noe behov for noen utdyping, slik det nå foreslås. Utgangspunktet både etter protokollen fra 1999 og hovedtariffavtalen for staten er at dommerne har rett til å ta ekstraarbeid for annen arbeidsgiver i sin fritid, dog med de begrensinger som følger av domstoloven § 121c.

Det er etter vår mening unødvendig å slå fast at antallet sidegjøremål har betydning for om godkjenning kan gis. Arbeidskapasiteten varierer naturligvis en hel del fra dommer til dommer. Men noen kan håndtere flere sidegjøremål, kan dette være en problemstilling for andre.

Det er på det rene at dommere i gjennomsnitt arbeider ca. 25 % mer enn ordinær arbeidstid på 37,5 timer pr uke, jf. den tidsregistreringen som ble gjennomført i 2018 som et samarbeid mellom Domstoladministrasjonen og Dommerforeningen. Dommerforeningen reagerer på resultatet av undersøkelsen nå brukes som grunnlag for å begrense adgangen til sidegjøremål. Hovedfunnet i undersøkelsen er at dommerne overoppfyller arbeidsforpliktelsen for domstolene. Den adekvate reaksjon på tidsundersøkelsen burde etter vår mening være å treffe tiltak slik at normal arbeidstid kan praktiseres også for dommere. En bekymring om at dommerne arbeider for mye bør uansett ikke ramme dommernes fritid. Tiltak som kan redusere arbeidsmengden for dommere må uansett settes inn i arbeidssituasjonen, ikke på hva dommerne bruker fritiden til.

De foreslåtte momenter knyttet til domstolens ressurser og måloppnåelse kan ikke være relevant ved vurderingen av om godkjenning bør gis. Det er mulig det kan ha en viss betydning for godkjenning av sidegjøremål for domstolledere, men også her er ressursituasjonen normalt som ligger utenfor domstolleders kontroll. For dommere uten lederansvar kan uansett ikke domstolens manglende oppfyllelse av saksbehandlingsfrister og oppbygging av restanser ha betydning for om godkjenning skal gis. Vektlegging av et slikt element kunne lede til forskjellig praksis i domstolene. Men her blir tidsundersøkelsen også relevant, fordi den som nevnt viser at dommere overoppfyller i forhold til den tid de bruker på dommerarbeidet. Det kan ikke være slik at dommere i domstoler med dårlig statistikk, utenfor den enkelte dommers kontroll, skal påvirke praksis for godkjenning av sidegjøremål.

Etter Dommerforeningens syn er det ikke behov for de endringer av retningslinjene som foreslås. Etter vår mening er endringsforslagene i realiteten et forsøk på omkamp etter endringen av retningslinjene i 2018, uten at det er dokumentert noe annet behov nå enn da.

Med vennlig hilsen

Den norske Dommerforening

Wiggo Storhaug Larssen

Leder/lagdommer